

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sten Borg
 Härad: Ingelstad Adress: St. Östergatan 20. Ystad
 Socken: Lödrup Berättat av: Lars Persson. Lantbrukare.
 Uppteckningsår: 1943 Född år 1851 i Lödrup

Maran.	s. 1.
Varulv.	s. 2.
Bäckhäst.	s. 3.
Hästarna kunde inte rubba vagnen.	s. 5.
Spökeri på vägen, - en fåraflock kom springande.	s. 6.
Åsumspågen.	s. 6.
Öväsen i loglänga.	s. 10.
Lyktegubbar.	s. 11.
Vilsegång.	s. 12.
Svart hund hoppade igenom likvagnen.	s. 13.
Jul.	s. 15.
Påsk.	s. 16.
Slå katten ur tunnan.	s. 16.
Sjunga maj.	s. 17.

Julna k. 12
H. G. 21.

Ulma k. 18.

L. u. F. 34.

ACC. N:R M. 9061 /.

Maran.

Förr så annatte maran mej mycket. När hon ansatte en så kunde man inte få fram ett ljud. Där var liksom nåt som tryckte en på bröstet så man knappt kunde andas. När hon sen släppte så var där liksom en dimma för ögonen på en. Annars var det vanligast att hon höll sej i stallet och re på hästarna så dom var rent svitta och så hade hon flätat manen på dom så man knappt kunde lösa opp den.

Här var en som hette Jöns Jeppsson som sa att när maran ansatte en så drog den en i armar och ben allt vad den orka. Dom kunde inte bli fri från att va mara om där inte var nån som sa till henne; Tvi dig du är en mara. Men sa dom så så blev hon fri.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9061:2.

Varulv.

Det var somliga människor som gick varulv. Dom fick då springa omkring som en hund på tre ben och hade det fjärde utsträckt som en svans. Dom sprang alltid efter havande kvinnor för dom ville åt fostret. För det var så att dom kunde inte bli fria från att springa varulv om dom inte kunde komma åt fostret hos en havande kvinna och äta upp det. Här fanns en som hette Per Hak som dom sa att han var varulv. Han var alltid klöst och riven i ansiktet på morgnarna. Och i Ystad Var där en som hette Bengtsson, som dom kalla för Ostamannen. Den sa dom också att han var varulv för att han var riven i synen.

Att folk fick gå mara eller varulv berodde på att moderen hade vatt oförståndig när hon skulle föda barnet. Det var

2
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9061:3.

3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

så att dom var rädda för smärtorna och så ville dom skaffa sej en lätt födsel. Då skaffa dom sej en fölhinna och spände opp den mellan pålar och sen skulle dom klä sej nakna och springa genom den där fölhinnan tre gånger så skulle dom inte få några smärtor när dom skulle föda. Men blev då barnet en tös så var hon tvungen att gå mara och blev det en påg så fick han springa varulv.

Bäckahäst.

Jag har inte hört så mycket om bäckahästen men här nedanför gården flyter en liten bäck och där skall han ha hållit till. Jag har själv sett den. Den var helt vit till färgen och så var den lång också. Nåt otyg ställde den inte till. Man skulle bara akta sej för att tala om att man sett den samma dag för då blev man sjuk.

ACC. NR M. 9061:4

Förr var här sån mycken sjukdom bland glyttarna och dom sa att det berodde på den där bäcken. Där skulle va nåt i den som gjorde att dom blev sjuka. Men så en gång så fick min far för sej att hans barn skulle åtminstone inte bli sjuka å bäcken så han gick till en klok och frågte om det inte fanns nåt bot och den kloke sa att han skulle ta med sej en del saker, som jag nu har glömt vad det var. Men han skulle ta dom till bäcken och så skulle han kasta dom i bäcken och så skulle han säj: "Nu skall jag ge de dina för du skall inte röra de mina." Far gjorde som den kloke hade sagt och när han hade vatt där så när han kom hem så öppnades alla dörrarna för honom på en gång utan att där var nån i närheten. Och sen den dagen så har här inte vatt nån som vatt sjuk.

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9061: 5.

5
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En gång hade min far vatt nåt ärende körande inne i Ystad.
När han då var på hemväg så rättsom det var så kunde hästarna
inte dra vagnen längre. Det var kraftiga ög men hur dom än
streta och drog så kunde dom inte rubba vagnen. Far piska
först på dom men sen förstod han att det var nåt otyg ivägen
så han steg av vagnen och gick fram till den ene hästen
och tog av huvudstolen och tittade genom den och då fick
han se en figur som var så stor som en tioårspåg dansa
i topp längs vägen. Och när far sen satte sej opp och
skulle köra vidare så gick det bra men han hörde ett
skallande skratt bakom sej. Far vågte förstås inte tala om
vad han sett förrän dan efter för annars hade han blitt åjukt
men då han talte om det så sa dom att det nog hade vatt
skogssnuvan som han hade vatt ute för.

ACC. NR M. 9061:6.

Min farbror hade också vatt ute för detsamma. Han skulle en gång vid 2-3tiden på morgonen köra och hämta bränne. Och rätt som det var så kunde hästarna inte dra mer. Han steg då av och tittade genom huvudstolen och då släppte det genast och hästarna gav sej iväg som om dom hade ill i rumpan så farbror hann knappt komma opp i vagnen.

Min mor var en gång ute en lördagskväll på en danstillställning. Och när hon skulle gå hem på natten så kom där rätt som det var en stor fåraflock och sprang mot henne. Men dom skada henne inte. Hon bara såg dom men dom rörde henne inte. Och så försvann dom lika hastigt som dom kom.

Far hade en gång vatt hos Åsumspågen för att söka bot för sina djur. Dom fick alltid en sån massa bölder och annat

6;
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9061:7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

elände. Så han blev till sist tvungen att söka upp Åsumspågen och där fick han bra hjälp. Men när han skulle fara därifrån så var där rätt som det var en massa folk kring honom på vägen och dom trängdes opp mot vagnen. Far blev arg och svor och skällde och gav klatsch med piskan men han fick inte hästarna fram en enda liten bit. Mor var också med och hon sa åt far att ^{han} skulle inte svärja och bära sej dumt åt för hon förstod att det inte var vanligt folk. Så till sist så fick far gå av vagnen och ta av bägge huvudstolarna på hästarna och spotta igenom dom. När han hade gjort det så fick dom köra vidare för då var allt folket försvunnet.

ACC. N:R M. 9061:8

8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Åsumspågen.

Åsumspågen var styv till att bota sjuka men där var många som tvivla på honom. En gång var där en som hette Nils Åge som var hos honom men han trodde inte att Åsumspågen kunde göra nåt. Han fick ett recept med sej men när han kom ut så sa han till dom andra; "Det gör detsamma om jag har den här lappen eller ej för det gör ingen nytta ändå." Sen gick Nils Åge hem och när han skulle ta fram lappen så fanns den inte hur han än sökte. Till sist var han tvungen att gå till Åsumspågen igen och få ett nytt recept och då sa Åsumspågen; "Ja så ska du inte bry dej om att tala illa om mej en annan gång?" Sen fick Nils Åge ett nytt recept och sen blev han bra .

ACC. NR M. 9061:9.

En gång skulle dom häkta Åsumspågen. När dom då kom med hästaskjutsen så ville dom ta honom med våld men Åsumspågen sa att han skulle frivilligt sätta sej i vagnen bar dom sen körde. Han satte sej också i vagnen men när dom så skulle köra så fick dom inte iväg hästarna. Det var stört omöjligt att få dom till att dra vagnen. Så dom måtte låta Åsumspågen stiga av igen och så fort han var kommen av så gick hästarna fint igen. Så den gången slapp Åsumspågen komma i häkte.

9.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9061:10.

10

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det var en faslet sträng vinter 1818. Far hade då en gammal
länga som var mycket dålig så när snön kom så tyngde den
så att hela länga braka ner! Far skulle så bygga en ny länga
där den gamla hade stått. När dom då bröt opp det gamla
logolvet så hitta dom en bunke lådor under det. Far tyckte
dom var värdelösa så han bara satte undan dom och så byggde
dom den nya längan färdig. Men varenda natt så var där
nåna som tröska i längan. Till slut blev far trött på att
höra det där oväsendet om nätterna så han börja fyndera på
hur han skulle bli av med det. Så kom han till att tänka
på dom där lådorna som hade vatt under det gamla logolvet
och dom tog han fram igen och satte ner under det nya
logolvet. Och efter den dan så blev där tyst om nätter
i längan.

ACC. N:R M. 9061://.

Här var en som hette Per Nilsson som hade köpt en gammal hackelsemaskin av en som dött. Och sen skar den maskinen hackelse varenda natt. Per Nilsson blev ke av det så han gick till prästen och frågte vad han skulle göra men prästen sa att där var ingenting att göra åt det. Det skulle koma till att hålla på så länge han levde. Och det gjorde det också.

Lyktegubbar.

Dom sa att lykte gubbar det var lantmätare som mätt fel med vilje under sin livstid. Dom bruka gå omkring som små ljus och lura folk fel väg. Men man kunde också få dom till att lysa en hem om man gav dom en fyrastyver eller så.

//
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9061:12.

Jöns Jeppsson har råkat ut för såna har han talt om. Han kom en gång från byn och gick vägen fram. Men hur han gick så kom han inte ur fläcken för han gick bara runt. Han såg hela tiden ett ljus framför sej som han gick efter och han kunde inte låta bli att gå efter det heller. Men så till sist så vände han på sin mössa. Det hade han hört skulle va bra och medesamma så försvann ljuset och han kunde sen gå rakt hem till sitt.

Min mor hade också en gång råkat på ett sånt där ljus och hon gick efter det både länge och väl så till sist var hon ända ute i en torvamosse. Men när hon kände det var blött om benen så fick hon brått till att vända om.

12.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9061:13.

I Ystad var där en bagare som hette Hans Larsson som hade en son som dog. Den som brukade köra likvagnen hette Julius Lundgren. Han hade två hästar som han brukade använda och dom hade alltid gått fint annars men när Hans Larssons påg skulle begravas så gick dom bara en liten bit. Dom körde från kyrkan och hann inte längre än till där saluhallen nu ligger så ville hästarna inte dra längre hur Julius Lundgren än bar sej åt. Så till sist så fick dom bytta hästar med en droska som kom efter. Dom drog också en bit men när dom kom ut mitt på Västergatan så kom där en stor svart hund springande och hoppade rakt igenom likvagnen och försvann på andra sidan utan att dom såg var han blev av. Dom sa att pågen skulle vara skendöd men det blev aldrig oppklarat hur det var med det.

13
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9061:14.

I Skivarp bodde där en som hette Ola Hansson. Det var en riktig bov. Han skröt och svor och häda på alla sätt, men han hade tur med allt vad han gjorde. Så när han var död så var där bland begravningsföljet en som inte var bjuden och han såg inte ut som de andra heller. Han var klädd i svarta kläder och trasig var han också och så hade han ögon som var så stora som kaffekoppar och dom riktigt brände i huvet på honom. Han sa ingenting till dom andra men han gick med till graven och sen försvann han men släktingarna tyckte förstås att det var obehagligt allra helst när dom tänkte på det leverne Ola Hansson hade fört.

14.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9061:15

Jul.

Julafton skulle allihopa samlas kring julabordet. Och då fick vi först smörgås och en sup och sen fick vi fisk och sen gröt. Sen när vi hade ätit så skulle vi leka olika slags lekar. Jag minns vi brukte leka "Slå trolle*n* ihjäl." Det gick så till att man satte en käpp i en hörna och så skulle man hålla i den med en hand och sen krypa under den utan att röra vid golvet med mer än benen. Det var mycket smärt och leken kallades att slå trolle*n* ihjäl bara för att det oftast hände att dom satte rumpan i golvet då det dunsade. Sen hade vi alla slags ringdanser för oss också. Till sist så skulle husbonden läsa nån psalm ur psalmboken för oss innan vi gick och la oss.

Till ottesången på julada var det bara dom unge som tog

15

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9061:16.

iväg. Dom gamle gav sej inte iväg till kyrkan förrän till högmässan. Nån kapplöpning hen från julottan har jag inte hört talas om. Men trettondagen så bruka dom kappas om att först få ätit middag för dom sa att den som först fick ätit middag den dan han skulle först få inhöstat det året.

Till påsk bruka vi färga påskaägg och så bruka vi picka ägg. Vi skulle då slå äggspetsarna mot varandra och den som hade det ägget som höll han vann och skulle ha det andra.

Slå katten ur tunnan.

Det var fastlagsmåndag som vi bruka slå katten ur tunnan. Dom som var med skulle vara klädda till krigare och så red dom på hästar. Dom hade en tunna som hängde i en galge och i den var där en katt. Så red dom i ring och slog på tunnan

16

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9061¹¹⁷

17

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

med käppar. Den som slog sist så att katten hoppa ut han kallades kung och så skulle han välja sej en drottning för kvällen då dom skulle ha fest. Dom bruka ta det löftet av varandra att den som blev kung den dan skulle sen inte kallas för det mer. Det var 50 kronors böter på det.

Sjunga maj.

När vi gick och sjöng maj så skulle vi alltid ha ägg eller pengar. Vi gick från gård till gård och sjöng en visa men den har jag glömt. Jag kommer bara ihåg att om vi inte fick nåt så sjöng vi:

Ligg o sov din lade stud

tess krågor o ravnar asa dej ud.

Ibland sjöng vi också för att reta fruntimmerna:

ACC. NR M. 9061:18.

Till nästa år vi kommer igen

maj du är välkommen

då står det en vaggan vid dotterenssäng

kanske en pia kanske en dräng.

Sen gjorde vi äggakaga av äggen och köpte brännevin för
pengarna som vi hade fått och så dansa vi och roa oss i
två dar i sträck.

18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV